

Denne artikkelen kan kopieres fritt og videreformidles til andre.

En forutsetning er at navn på utgiver (Strinda historielag), årbokas årstall og forfatter(e) oppgis.

Det må ikke foretas endringer i artiklene.

Det er ikke tillatt å skanne eller kopiere bilder i bøkene for bruk i andre sammenhenger.

Bakkaunet - noen minner

Av Terje Nafstad

Jeg har bodd i Åsbakken (Bakkaunet) fra jeg var 3 uker. Min tidligere nabo i Åsbakken, rørleggermester Erling Larsen (1906-94), nevnte ved flere anledninger at våre hus var en del av Strinda kommunes første reguleringsplan. Opplysningen hans har festet seg i minnet mitt, og har medført til at jeg har brukt noe tid på å finne ut hva påstanden hans innebærer.

Bakkaunet gård eide området ovenfor gården. I 1907 solgte daværende eier gården til J. F. Bratt, Bjarne Lysholm og Ivar Lykke som utparsellerte eiendom-

men i villatomter. De videresolgte eiendommen i 1927 til firmaet Rachow og Iversen. I 1932 var det rundt 70 hus på Bakkaunet.

Området var opprinnelig benevnt som "Bakaunet", og på en kartskisse merket "Kart over Parceller av "Bakaunet" daterert september 1909, er deler av vegene Bakkaunevegen, Bernhard Getz gt, Markvegen og Åsbakken skissert inn og kun merket "regulert gate".

På samme skisse er eiendommene Bernhard Getz gt 11 merket med "No 19", Åsbakken 1 merket som "No 15", Åsbakken 3 merket som "No 16" og Ås-

Bakkaunet gård 1917. Hovedbygningen er i dag tilnærmet uforandret utvendig. På den tiden bildet er tatt, var det tydeligvis jorde der Stadsingeniør Dahls gt. nå går på nedsiden av bygget. Trærne vi ser til høyre, er enden på alléen som går opp fra Gamle Kongeveg. Alléen finnes fortsatt og er i dag fredet. Bilde utlånt av Jon Kvistedal.

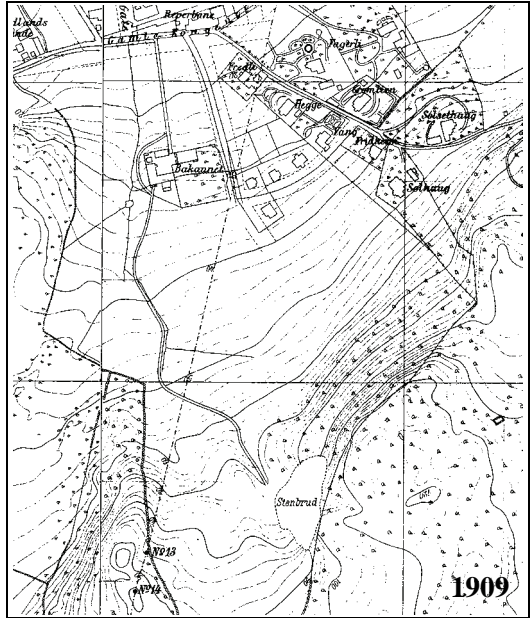
Bildene viser bebyggelsen i trekanten Markvegen-Åsbakken-Bernhard Getz gt sett fra Kuhaugen eller "Litjkuhaugen" som vi kalte den. Til venstre ser vi Bakkaunet gård fra oversiden, og vi ser jordet som senere er blitt til Klingenbergers vei og Stadsingeniør Dahls gt. med tilhørende hus. Postkort utlånt av Johan A. Wikander.

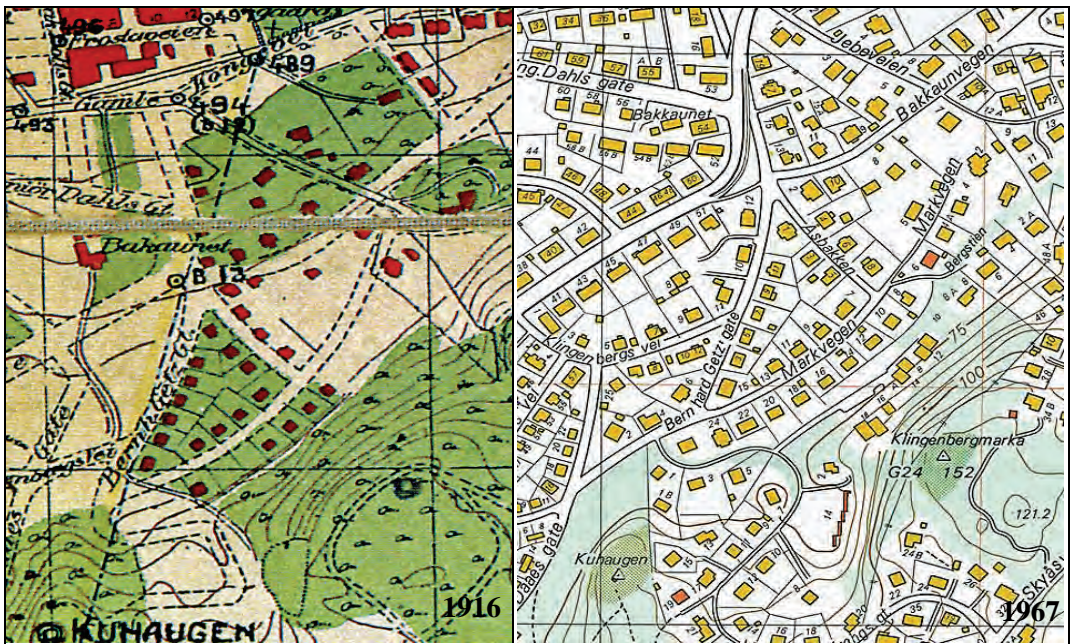
Dette bildet er også tatt fra Kuhaugen ("Litjkuhaugen"). Det antas å være tatt ca. 1910-11, da bare få hus i Bernhard Getz gt og Åsbakken er bygget. Markvegen med tilhørende hus er ikke påbegynt. Tre brønnhus skimtes lengst til høyre (se pilen). Det er det gamle "Bakaunet Vannverk", i dag Åsbakken 7. Bakkaunet fikk vann fra Strinda vannverk - fra Estenstaddammene - ca 1922. Bak brønnene ser vi Åsbakken 8 (i dag 12). Nedenfor "vannverktomta" ser vi Åsbakken 5 og 3 - med nr 4 og 6 (i dag 10) bak. Midt på bildet ser vi eiendommene som i dag er Bernhard Getz gt. 11, Åsbakken 1, og bak det hvite gjerdet, Bernhard Getz gt. 13 og 15. Inngjerdingen lengst til venstre er hagen til Bakkaunet gård, i dag er det en del av den nedsenkede delen av Stadsingeniør Dahls gt. På bildet ser vi også at Bakkaunevegen er ferdig bygget. Utsnitt av postkort utlånt av Jon Kvistedal.

bakken 5 merket som “No 17”. De resterende eiendommene er ikke inntegnet, og har ennå ikke fått sine “parcelnummer”.

I en situasjonsplan over “Hr. A. Fjeldseths Villa Parcel av Bakaunet (idag Markvegen 11), approberet af Bygningsskommisjonen 16 april 1912”, er i alt 19 hus tegnet inn på eiendommene, mens tre eiendommer står uten hus. De øvrige eiendommene - øvre side av Markvegen, eiendommene Åsbakken 6 (i dag 10) og 8 (i dag 12) samt eiendommene på “bysiden” av Bernhard Getz gt. (grensen mellom Trondheim og Strinda gikk midt i gaten), er ikke tegnet inn. På situasjonsplanen er vegene fortsatt

Utsnitt av “Kart over Trondhjem med byggebeltet”. Utgitt av Trondhjem Stadsconductørkontor 1909.

Til venstre utsnitt av “Trondhjem med byggebeltet” F. Bruns bokhandels forlag, 1916.

Til høyre utsnitt av kartblad CL-127-5-4, Sentrum - Lade, 1967 - delvis oppdatert 1981. Gjengitt med tillatelse fra Kart og oppmålingskontoret, Trondheim kommune.

Dette bildet er tatt fra tårnet på Lademoen kirke. Det er tatt en gang etter 1917 da husene i “Bakkaunetrekanten” er ferdigbygget. Bakkaunet gård med alléen ser vi i midten til høyre med Kuhaugen (som vi kalte “Litjkuhaugen”) ovenfor. Klingenbergmarka (av oss kalt “Storkuhaugen”) er høyden lengst til venstre. Det var i området mellom bebyggelsen (Bakkaunet) og “Storkuhaugen-toppen” vi hadde vår leke- og tumleplass. Området er senere utbygget (Bergstien).

Kilde: Trondheim byarkiv - http://www.flickr.com/photos/trondheim_byarkiv/3880888242/

navnløse, og tegningen har heller ikke med de gamle “parcel-nummerne”.

Selv med god hjelp fra de ansatte ved Byarkivet har det ikke lyktes meg å finne den påståtte reguleringsplanen for trekanten Bernhard Getz gt – Markvegen – Åsbakken.

I forbindelse med dette søkearbeidet, dukket mange barndomsminner fra oppveksttiden min på Bakkaunet fram. Da jeg ikke fant de opplysningene jeg ønsket å skrive om, dukket tanken opp om å skrive ned noen minner som har festet seg ekstra godt hos meg i stedet. Jeg vil

her forsøke å formidle dem slik jeg opplevde dem.

Jeg er født i 1946 og er det som ble kalt “etterkrigsbarn/fredsborn”. Det var mange jevnaldrende barn i husene i “Bakkaunet-trekanten”. Vi lekte mye sammen - og Kuhaugen med all dens hemmeligheter (ikke minst mange huler og borger med ting etter tyskerne) var svært ofte lekeplassen vår. Spesielt var det området som i dag er bygget ut som Bergstien, vårt lekeområde. Vi gjorde liten forskjell på jenter og gutter, vi var alle sammen en sammensveiset gjeng som bodde innenfor denne “Bakkaune-

trekanten”, inkludert de nærmest tilliggende husene.

Om sommeren nærmest bodde vi i Kuhaugen. Vi hadde hemmelige hytter bygget av kvist, gamle materialbiter og gress, samt et par huler i fjellet med kamouflerte innganger. Der hadde vi hemmelige møter, spilte forskjellige typer kort, leste gamle “voksenblader” som noen hadde fått tak i, eller bare var der. Noen ganger hadde vi med matpakke og melk eller saft på flaske. Da var vi “på tur”, selv om avstanden fra der vi bodde neppe var over 100 meter.

De modigste av oss overnattet av og til i hyttene, men p.g.a. overfall av “fiende-

ne” som fikk vite det, lærte vi oss å overnatte der i hemmelighet. Vi hadde ingen varm sovepose, men glad var den som hadde fått med seg en stor gammel regnfrakk som underlag og et gammelt pledd eller to til å legge over seg.

I tillegg til å gjøre hyttene eller hulene mest mulig usynlig for andre gjenger som ofte invaderte “vårt territorium”, bygget vi også “fallgroper” i eller nært stiene for å stoppe fienden. Det kunne være groper på opptil 1x1x1meter. Disse dekket vi til med kvist, gress og jord så de ble mest mulig usynlig. En høstkveld vi skulle overnatte i en av hyttene, skjedde det vi håpet, en “fiende” hadde sett/visst om fallgropa på stien, og trått

Bildet er tatt fra Kuhaugen (“Litjkuhaugen”) 1918 eller litt før. Her er vegene i trekanten Bernhard Getz gt.(til venstre) - Markvegen - Åsbakken ferdig, men bebyggelsen på “bysiden” av Bernhard Getz gt. er ikke påbegynt. Det samme gjelder Klingenbergers vei. Kommunalt “Strindavann” kom først i 1922 til området, så taket i forgrunnen til høyre antas å være på en brønn. Det mørke huset er Markvegen 15, med nr 13, 11, og 9 til høyre. På oversiden av Markvegen ser vi nr. 20 nærmest, nr. 18 osv. bakover. Bygrensa fra 1. januar 1893 gikk langs Bernhard Getz gt. Postkort utlånt av Ole Georg Norli.

Dette bildet er er tatt fra toppen av Klingenbergmarka (av oss barn kalt “Storkuhaugen”). Her ser vi i hovedsak husene øst for Åsbakken og nedre del av Bernh. Getz gt. Til venstre midt i bildet ser vi hovedbygningen på Bakkaunet gård med alléen ned til Gamle Kongevei. Bakkaunevegen går fra Bakkaunet gård mot høyre. Postkort utlånt av Jon Kvistedal.

ved siden av. Der hadde vi også en grop som han ikke oppdaget, og han falt gjennom dekket. Mye skrik, skråll og litt blod fra noen skrubbsår på “fienden”“ gjorde at vi ikke torde overnatte der mer av frykt for hevnaeksjoner.

I skogen hadde vi også “lianetrær” (etter idealet vårt, Tarzan,) med “lianetau” hengt opp i de største løvtrærne. Vi ble etter hvert eksperter på å kaste oss fra tre til tre eller fra tre til et sted lengst mulig unna. Som oftest gikk det bra, men det ble brått slutt etter at en av de vågale en isglatt dag hadde satt ny “lianerekord” og landet feil på en issvull nede i en skråning. Store smerter, armbrudd og

hjernerystelse ble prisen for den rekorden. “Lianetauene” ble etter dette uhellet demontert av noen foreldre.

På vinterstid hadde vi både sklirenner, hopp- og slalombakker i Kuhaugen. Sklirennene var rene balanserennere. Så fort sneen og litt tele var kommet, tråkket vi opp en bratt og gjerne svingete sklirenne beregnet for beksømsko med glatte lærsåler. Utallige bøtter vann ble båret opp og dynket i rennene for å gjøre disse så glatte som mulig. Skosålene ble mettet med stearin, margarin, fett eller olje og hælålen slipt rund i kantene, slik at de ga minst mulig motstand. Å stå løypa ned uten fall var i seg selv en

bragd, men vi oppnådde etter hvert en utrolig balanseteknikk, og vi kunne stå ned løypene i stor fart uten å falle.

Mens flere av jentene kunne hamle opp med gutta i sklirennene, så var hoppbakkenes guttas vinnerarena. Den største hoppbakken vi hadde, var i skråningen rett ovenfor Markvegen 14/16/18. Her kunne vi hoppe både 6 og 7 meter, problemet var bare at jo lenger du hoppet, jo raskere måtte du stoppe hvis du ikke ville havne i gjerdet nedenfor. Jentene torde ikke strekke seg like langt som gutta, og smarte var nok de, for det endte til slutt med bakkerekord (9 meter, så vidt jeg husker) og storkrasj i gjerdet for

en av kompisene. Resultat: Brukkede lånte nesten nye hoppski, utslått tann og gipset fot.

Pengene satt ikke så løst den gangen, og når skiene var en USA-gave til en hel familie med dårlig råd, og den uheldige låntakerens familie satt like hardt i det, ga det plutselig en mur mellom noen av oss barn etter ordre fra foreldrene. Så vidt jeg husker, løste det hele seg opp ved at noen foreldre gikk sammen og fikk sendt skiene til spleising (sammenliming). Hoppskiene ble bra, men de (skiene) fikk etter dette totalt hoppforbud.

Dette bildet er tatt fra en høyde i nordøst der Skyåsvegen går i dag. Nærmest fra høyre ser vi eiendommene Markvegen 4, 6, 8, 10 og 12, i min oppvekst gjerne kalt "Lauphuset", "Fosshuset", "Sitterhuset", "Jørgensenhuset" og "fiolinisthuset" (konsertmester Eldar Haram bodde der) - etter de som bodde der. Det hvite huset mellom nr. 6 og 8 er Åsbakken 7 der jeg har vokst opp. Postkort utlånt av Jon Kvistedal.

I forgrunnen er Bakaunet 15, idag Åsbakken 1. Både denne og eiendommen bakenfor, Åsbakken 3, er i dag tilnærmet identisk utvendig. I min oppvekst ble Åsbakken 1 kalt "Karlsenhuset", og nr. 3 "overlærerhuset" etter eieren, overlærer Paulsen på Bispehaugen skole. Eiendommene til venstre er Åsbakken 4, "Sørensenhuset", og 6 (i dag nr. 10). Åsbakken 1 ble bygget i 1910. Eier i 1930-40 årene var Ingvald Ystgaard, herredssingeniør i Strinda. Domkirkearbeider og stortingsmann for Arbeiderpartiet, Johan Karlsen, kjøpte huset i 1946. En sønn var Håkon Karlsen, kjent stemme i NRK. Postkort utlånt av Jon Kvistedal.

Noen ganger var det ikke nok spenning i det som var lovlig. Aking i Bernhard Getz gate, Veimester Kroghs gate og Åsbakken var strengt forbudt, men akk, så spennende! De fleste av oss hadde bare en trekjelke med meier. De gikk ikke så fort. Noen av vennene mine hadde rattkjelke eller sogar langkjelke. Rattkjelkene kunne i tillegg til å styres, også bremses. Det var viktig dersom en bil kom imot eller du nærmet deg vegkryssene. Rattkjelkene hadde plass til to

unger. Langkjelkene hadde snorstyring, men hadde ikke bremses. De kunne ta opptil fire unger. Med denne tyngden gikk de farlig fort, og dessverre, den ulovlige akingen stoppet ikke før noen "råaker-kamerater" havnet under en lastebil som var på veg oppover.

På sommerstid økte vi adrenalinkicket ved å klatre på utsiden av det meget falleferdige nettinggjerdet som gikk på kanten av stupet rundt "Gryta" (stein-

bruddet) i Veimester Kroghs gate (idag gjenbygget av boligblokker). Det var absolutt ikke ufarlig, og jeg opplevde selv skrekken i det å henge fast i en rusten piggråd som hang ut over stupet! Heldigvis, noen kamerater ropte om hjelp, og voksne kom til og fikk klippet hull i gjerdet og deretter klippet meg løs. Det er vel unødvendig å si at husarrest noen dager pluss skikkelig skjenn var belønningen jeg fikk for denne “bragden”.

Mens noen kamerater laget seg “crossløype” for å teste sykkelferdighetene sine i Kuhaugen, valgte andre å teste sine sykkelferdigheter og spenningsfeberer nedover bakkene. I det gamle T-krysset Bernhard Getz gate/Gamle Kongevei var det på hjørnet nærmest byen en kolonialforretning og på det andre hjørnet en rund trafo-kiosk ytterst på fortauet. Å sykle fortest mulig nedover, samt å svinge rundt hjørnet på kolonialen uten å bremse for mye, var det optimale. De modigste koblet sogar ut forbremsen og kjede før de satte utfor. “Vakter” var plassert i kryssene nedover. De hadde som oppgave å gi signal dersom det kom en bil. Det var ikke lang tid de friskeste brukte fra toppen og ned til et fast punkt i Gamle Kongevei.

Dette sluttet heller ikke før det gikk helt galt. En av de “bremseløse” friskuser oppfattet for sent at en bil var på veg fra byen i Gamle Kongevei, og å svinge rundt trafo-kiosken på motsatt hjørne var umulig med den farten han hadde.

Han fortsatte derfor rett fram, med det resultat at han raste gjennom en kjeller-garasjeport og landet på panseret til en blå vognmannslastebil. Utrolig nok, min lekekamerat var nærmest uskadet, noe Opel Blitzen ikke var! Det var siste gang vi kappsykklet nedover.

Jeg nevnte tidligere at vi fant en del tyske etterlatenskaper. Noe av dette var i høyeste grad livsfarlig uten at vi forsto det. Vi fant bl.a. flere stålkasser med noe plastisk stoff som vi kunne skjære biter ut av. Tente vi på en bit, brant den med en intens fresing og etterlot seg hull i steinen vi la den på. La vi en liten bit på en stein og slo på den med en tung hammer, smalt det noe forferdelig, og hammeren ble kastet ut av hånda. Stoffet ble også festet på stenger og tent på når vi forsvarte vår del av Kuhaugen mot “fiendene”.

Også dette fikk en brå slutt da en nær slektning fikk se kassene. Han hadde vært i Tysklandsbrigaden etter krigen og fikk sjokk da han så kassene vi hadde sikret oss. Stoffet var omtrent like farlig som TNT, så drosje(!) ble bestilt for å frakte kassene ned til politiet i Hornemannsgården! Det hører med til historien at der ble kassene så skjødesløst lagret at en sigarettstump utløste brann i en av kassene - som igjen førte til at daværende kronprins Haralds Ford Edsel holdt på å bli antent midt under kong Olavs kroningsseremoni!

Ett år fikk vi USA-kamerater i gata. Det var stor stas. Familien Knapp fra California bodde her ett år mens pappa Knapp var gjesteprofessor på NTH. Begge barna ble en del av gjengen fra første dag, og selv om de ikke hadde sett sne før, lærte de å stå på ski, og de var ivrige skibrukere både i Kuhaugen og i Strinda- og Bymarka.

Å tenke tilbake på barndommen her på Bakkaunet gir meg en bekreftelse på at selv om vi ikke hadde all verdens lekesaker eller elektroniske “duppeditter” som dagens unge har, så var vi ikke rådløse. Oppfinnsomheten og kreativiteten var stor, og selv om vi levde litt farlig av og til, så fikk vi neppe noen skade på sjela vår med det vi opplevde sammen. Vi var en real og sammensveiset gjeng, og vi følte oss ofte lykkelige sammen.

Kilder

Bratberg, Terje T. V.: Trondheim byleksikon. Annen utgave. Kunnskapsforlaget, 2008.

Håpnæs, Roy Åge: Trondheim tar form. Utgitt av EiendomsMegler 1 med støtte fra Trondheim kommune, Plan- og bygningssenheten, 2003.

Strinda bygdebok 1, s. 130. Utgitt av Strinda bygdebokkomité, F. Bruns Bokhandels forlag, Trondheim, 1939.

Terje Nafstad, f. 1946, er Bakkaunetbeboer og er interessert i nærmiljøhistorie.

Utsikt fra “Litjkuhaugen” over Bakkaunet mot Lade i 1892. I bakgrunnen ser vi Lade kirke til venstre og Ringve og Devle til høyre. Bakkaunet gård er helt til venstre. Kopi fra Universitetsbiblioteket i Trondheim.